

Nemzeti Radikális Párt véleménye megegyezik a dalmáciai szerb nemzeti párt 1903. augusztus 1-i programjával.

Amint látják, elég sok esetben volt alkalmunk egyetérteni. De a „nemzetiségi kérdés”-ben nem értünk egyet az említett határozattal. De hiszen abban szó sincs a „nemzetiségi kérdés”-ről — fogják Önök mondani.

Éppen ez az. Ilyen fontos kérdésben hallgatni és valakinek a jogait nem is említeni — ez azt jelenti, hogy ez a jog elkerülte a figyelmüket.

Az osztrák — magyar kiegyezés a szerbeket is érinti, nem az, ami benne van (a szövegben), hanem éppen az, ami hiányzik belőle, hiszen részünkre abban semmi biztosíték sincs. Ugyanez az eset a Magyarország és Horvát — Szlavonország közötti kiegyezéssel. Az első egyezményben csak a magyarokat és a magyar népet említik, a másik egyezményben a — horvát népet.

Éppen ezért azután harc kerekedett, amely megakadályozta a haladást ide vagy oda. Mehet ez így tovább?! Ne vegyük tekintetbe a kérdéseket, és később majd mondjuk: nem is voltak?!

Az egész fiumei határozatban minduntalan csak a horvát és a magyar népről van szó. De ott is és itt is nem csak egy nép él, hanem népek. Mindezt törölte a fiumei határozat, de jegyezzük meg legalábbis papíron.

A fiumei határozat mintha semmit sem tanult volna az újabbkori politikai történelemből. Mintha nem lenne szándékuk új utakra lépni. Mert mit érnek a nagyobb előnyök, ha utána csak nagyobb harcokra kerül sor egy hazának fiai között. Hogy a szerbek nem hagyják eltiporni magukat, az egyszer már világos. Ha az urak azt hiszik, hogy a szerbek és horvátok az mindegy, akkor szerb-horvátot vagy horvát-szerb népet kellett volna mondaniok.

Nem véletlen, hogy a horvát sajtó és a horvát politikusok nem nevezik Horvátországot és Szlavóniát igazi nevén, hanem állandóan Horvátországnak mondják. Ez azért van, hogy utána majd csak a horvát népről beszéljenek. Határozatukban is erre bukkanunk. Ahol csak lehet Horvátországot mondani, ott kimondják. Ennek a vecsernyének ismerjük már a szentjeit. Az urak szabadságot és mindent akarnak, de csak maguknak.

Ez az az időszak, amely nem tér vissza könnyen. Vigyázni kell, mit csinálunk. Újabb igazságtalanságok ismét évekre béklyóba verik Horvát- és Szlavonországot. Ha vannak a szerbek és a horvátok között okos politikusok, őszinte hazafiak és igaz barátok, vigyázzanak, mit csinálnak.

C

1905 okt. 7

Kossuth Ferenc távirata a horvát képviselők ötös bizottságához

Egyetértés, 1905. 277. sz.

Üdvözljük horvát és dalmát testvéreinket, és emlékeztetjük a horvátokat, hogy ami jogot magunknak kivívtunk, a horvátokkal mindig megosztottuk. Ausztriától pedig mindig elnyomattak. Isten vezérelje vissza Szent István koronájához Horvátországon át Dalmáciát! Várunk titeket reménnyel és szeretettel. Kossuth Ferenc.

D

1905 okt. 8

A horvát képviselők választávirata Kossuth Ferenchez

Egyetértés, 1905. 278. sz.

Szíves üdvözlését örömmel és hálával fogadjuk. Miután nem remélünk támaszt onnan, ahonnan az nem jöhet, egyetértőleg működünk, hogy jogunkat megvéhdhessük és kivívthassuk. Forró óhaj-